

Wasteman - på vej mod fremtidens affaldssystem på Bornholm

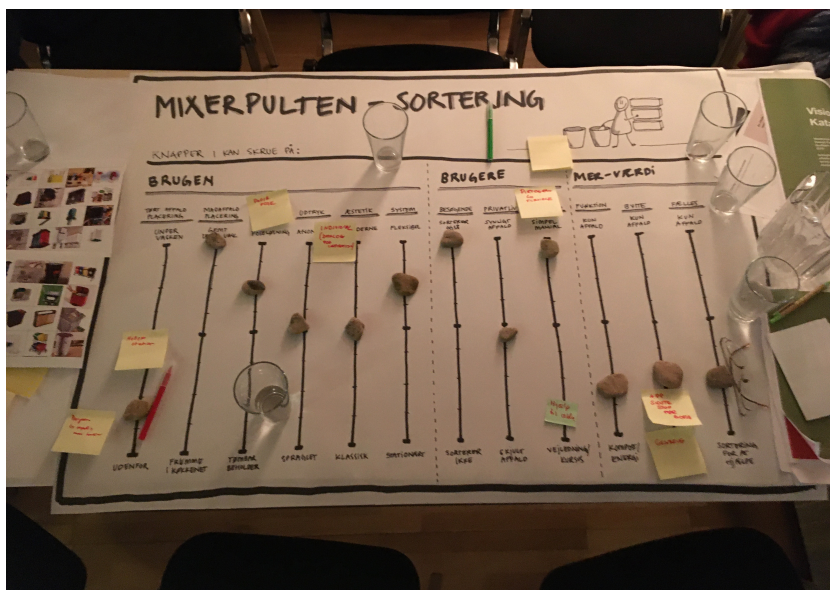
I forbindelse med Bofa's gennemførelse af EU-projektet Wasteman, hvor vi tester løsninger på et fornyende affalds-system, er der d. 7/1 2020 afholdt et workshop i Svømmehallen i Gudhjem, med et fremmøde på 23 tilmeldte lokale borgere. Agendaen var at informere om status quo samt at høre borgernes holdninger, meninger og idéer til specifikke udfordringer forbundet med:

1. Sortering i hjemmet
2. At gå med affaldet fra A til B
3. Gadestationerne/ressource-øerne
4. Robot-skraldebilen
5. Turisterne

Målet med workshoppen var at høre borgerne omkring kompleksiteten i de forskellige afgrænsede scenarier for den fremtidige måde at håndtere affaldet på.

Arrangementet er afholdt i forbindelse med en række arrangementer og workshops, hvor lokale borgere inviteres til at deltage i udviklingsprocessen omkring fremtidens håndtering af affald på Bornholm (med Gudhjem og Pedersker om test-laboratorier) i samarbejde med professionelle fagfolk (designere, arkitekter, byplanlæggere, researchere m.fl.).

Til workshoppen introducerede David Christensen fra BOFA projektet Wastemans kernefokus, herunder indblik i 2032-visionen om en affaldsfri ø og nogle af de kommende nationale krav i en national affaldsplan samt fælleskommunale branchestandarder for husholdningsindsamling af affald. Ditte Ibfelt Andersen fra PeoplePeoplePeople Studio opsummerede arbejdet siden design camps i Gudhjem - herunder hvordan indsigterne fra design camp'en er blevet til visioner og strategier samt hvorledes der er blevet arbejdet med prototyper fra projektets start til nu. Derefter forklarede Søren Femmer Jensen fra Co-Creative hvordan projekt-teamet har sorteret i mulighederne og kommet frem til nogle konkrete scenarier for hvad der skal sorteres i byrummet og hvor meget dette fylder.

Derefter deltes de fremmødte op i fem grupper, der fordelte sig ved fem borde. På fire af bordene var der linet op med samtale-toolet 'mixerpulten' (foto til venstre) som er velegnet til at visualisere og få overblik over kompleksiteten i at skulle lave et større system om. Hver 'fader' (sten) på mixerpulten skulle justeres til et passende sted, hvor der kunne findes konsensus omkring den pågældende dimension af den samlede

problematik.

Ved bordet der diskuterede problematikkerne forbundet med turisterne, var der brugt 'vækst-modellen' som ramme for samtalen, for i højere grad at liste problemerne, der er der nu, identificere mulighederne og finde idéer til hvorledes man kan håndtere turisternes affald i fremtiden.

I dette notat er der herunder opsamlet indsigter og muligheder fra hvert bord. Vi bruger indsigterne til at guide det fremadrettede design. Når der kommer en gadestation/ressource-ø op på gaderne vil vi igen invitere borgerene til at juster og tilpasse løsningen.

Tidsplanen for det kommende år, hvor vi TESTER løsninger for affaldshåndtering er outlinet til:

- Januar-Februar 2020: Design og færdigudvikling af prototyper
- Marts/April 2020: Fremstilling af prototyper
- April-juni 2020: Gennemførelse af living lab med udvalgte forsøgshusstande
- august 2020: Evaluering af projekt - og gennemførelse af udbud
- januar 2021: Implementering af nye affaldsløsninger for hele Bornholm

D. 8/2 var Wastemans designteam rundt i Gudhjem for at tage en endelig beslutning omkring placering af gadestation/ressource-ø/mobil løsning, og en mindre gruppe borgere var med i beslutningstagningen. Der er til test-perioden besluttet, at udarbejde en mobil affalds-løsning til Holkavej og en stationær ressource-ø på p-pladsen ved handicaptoliet på havnen.

Projektleder David Christensen er i proces omkring afklaring med BRK om tilladelser til placering.

For yderligere information om projekt Wasteman henvises til Bofas hjemmeside www.bofa.dk/wasteman hvor det også er muligt at indsende kommentarer og forslag.

— — — —
Indsigter og muligheder fra bordene ved workshoppen:

Mixerpultene:

Indsigter fra Mixerpulten - fra A til B:

- Alle har hver deres måde at fragte tingene på.
- Der er et ønske om at gøre det simpelt
- Der er dags-tursiter der producerer en særlig type af affald (ispinde, servietter, bio og plastik skeer). Der er et ønske om at dette sorteres af turisterne i særlige beholdere
- Turisterne der er der i flere dage/uger bør benytte sorteringsudstyret på lige fod med de faste beboere.
- I forbindelse med storskrald to gange årligt tager man det man har brug for af det der står ude på gaden.
- Der tænkes på naboens hobby når man lige har et eller andet passende til overs. Dette tænkes ikke som et bytte.
- Citat *"Hvem bestemmer at det man fragter sit affald i skal se ud på en særlig måde?" + "Du skal kunne proppe din pose med affald nogle dage".*

Muligheder:

- En opbakning/service der supplerer en DIY-tilgang til at fragte fra A til B. - At give muleposer, kasser, etc. til rådighed efter behov.
- Kommunikation omkring sortering - også til turister (evt. på app'en "Bornholm")
- En organiseret byttestation er en mulighed

Indsigter fra Gadestationen/ressource-øen

- Stationen skal kun bruges til affald, med en vis reservation for at en info tavle kan blive aktuel (men det blev også diskuteret eventuelle siddepladser i slutningen af workshoppen) .
- Stationen skal kun bruges til beboeraffald og derfor være aflåst , så at det ikke eventyrer simuleringen. Eventuelt kan det findes en mindre del af stationen som er "Public litter" til turister.
- Det skal bruges både pictogram, farve og tekst til indkast.
- Beboere går selv ned med skrald, eller så hjælpes de ad.
- Gruppen synes en aflang station er bedst. Den kan nemmest moduleres i størrelse til byen og fylder mindre i gadebilledet.
- Udtrykket kan være, både moderne og klassisk, high og low tech men hellere signalere sin funktion og respekt overfor Gudhjem's farve og miljø.
- Placering med hensyn til afstand er mindre vigtig.

Muligheder:

- En undersøgelse af farverne og hvordan det Gudhjem'ske udtryk kan trækkes mere frem
- En integration i byen der er i samspil med byens flow
- En simpel adfærdsstrategi

Indsigter fra Mixerpulten - Robotten:

- Robotten skal kun være til brug for affald for at mindske størrelsen mest muligt. Dvs. intet ønske om byttestation eller energi-funktion.
- Det må gerne være muligt at "bestille robotten" til at være tæt på ens hus.
- Der er en udfordring med ledige parkeringspladser om sommeren.
- Hvis robotten tømmes og flytter plads om natten er der sandsynligvis flere ledige parkeringspladser i højsæsonen om sommeren (da dagsgæsterne er væk).
- Der er forslag, om at den ikke skal være for iøjenfaldende. Samtidig skal den være synlig, så man kan finde den.
- Udtrykket skal ikke være for science fiction agtigt.
- Det må gerne være muligt for turister og forbipasserende at aflevere deres affald også. (I et separat indkast).
- Restauranter må også gerne kunne benytte løsningen, så man slipper for de store erhvervscontainere der skæmmer bybilledet.
- Der må gerne være informationer og tekstvejledninger til affaldssorteringen.
- Turister har brug for informationer på engelsk (og tysk og polsk og kinesisk?).

Muligheder - Robotten:

- Det bør overvejes at implementere solceller til levere strøm til belysning af køretøjet ved indkast. (Ikke nok strøm til at bruge som drivmiddel).
- Hvis robotten er tilpas lille kan den parkere "på tværs" ligesom en Smart Car og derved nemmere finde en p-plads i mellemrum mellem andre biler.
- "On demand" bestilling kan foregå ved at den flytter sig indenfor 24 timer og svarer tilbage via SMS når den er på pletten ud for ens hus.
- En anden distributions-model er at robotten flytter sig rundt på gaden og er i forskellige områder på forskellige ugedage - eksempelvis en ordning, hvor den følger en rytme så man ved at om onsdagen holder den tæt på ens hus.
- Måske der er en indbygget komprimator i pap fraktionen.
- Kommunikation kan eventuelt gøres mere interaktivt ved hjælp af et display eller QR koder.
- Der bør være en app, hvor man kan se hvor robotten er henne.

Indsigter fra Mixerpulten – sortering:

- Fremgangsmåder for hjemmesortering varierer meget. Hver husholdning har sin egen stil og praktiske rutiner og de fleste er ikke interesseret i "one size fits all" løsning.
- Det foretrækkes at gå oftere med små mængder af affald end vente på, at beholderen er fyldt op.
- En poseløs KOD fraktion skal være under vasken, mens andre fraktioner gerne må være et andet sted.
- Fællesskab betyder meget – man bliver inspireret af at høre, hvordan andre sorterer.
- Piktogrammer er en god form for kommunikation, og dem skal vi bruge konsekvent også i hjemmesortering - men skiltene skal være fleksible så man kan skifte navne på poser/boks.
- Der er en præference for at undgå store sorteringssystemer i eget hus, men have en boks/ kurv som et mellemlager.

Muligheder – sortering:

- Designe et "mellemlager", som er tæt på hvor affaldet opstår, men som ikke tager alt for meget plads og opmærksomhed. Det kan være i form af en kurv med en hank som kan både være et mellem lager, transport til en gadestation og en indkøbskurv.
- Udvikle et katalog med inspiration til hjemmesortering.
- Stort ønske om en bytteplads i Gudhjem.

Vækstmodellen (turisterne):

Hvad er positivt ved turisternes affald?

- Det positive er trods alt at turisterne lægger penge i at den lokale økonomi ifm. deres forbrug dvs. økonomiske ressource kan øjnes her ift. affald og affaldsløsninger.
- Hoteller og restauranter erhvervsaffald er en ressource.
- Der er en højnet miljøbevidsthed hos nogle turist-segmenter ift. affald: "Man er vel tysker" (hvor der her blev peget på eksisterende praksis i Tyskland med at aflevere emballageaffald i supermarkederne).
- Man kan stile efter at være så fremsynet, at man kan oplære turister. Gode gerninger kn være afsmittende som f.eks. synlig oprydning af cigaretskodder.
- Der tros på, at man får en meget positiv indstilling blandt turister til, at man appellerer til mere miljørigtige affaldsvaner.

Hvad er udfordringer ved turisternes affald?

- "Sidste-øjeblikks affald" er en problematik ved ferielejigheder dvs. på dagen og umiddelbart inden gæster afrejse smides der uhensigtsmæssigt meget væk og bliver som regel kørt til miljøstationen, hvor det så smides ved siden af.
- Rotter og måger.
- Der er ikke tilstrækkeligt med antal affaldsbeholdere i gadebilledet, så private og erhvervslivets affaldsbeholdere benyttes i stedet.
- Kræver meget oprydning.
- Information bør nå frem til turisterne i det sprog de taler.
- Særlig problematik vedr. affald fra både der kommer ind til havnen. Det er typisk store usorterede mængder og der er ikke tilstrækkelig information til dem der kommer med bådene.
- Rigtig stor ØV-fornemmelse over juice- og isbægre.
- Miljøstationer er for små, og tømmes ikke hyppigt nok.
- Særlig problematik vedr. juletræer efter endt brug.
- Det er en udfordring at finde gode, strategisk udpegede steder til affaldsbeholdere.

Definer mulighederne med turisternes affald?

- Der er strategiske lokaliteter med potentialer for indsamling af turisternes affald: Brøddegade, Løkkegade, Åbogade, havnen – spørg Gudhjem By- og Museumforeningens trafikgruppe.
- Nørresand er et hotspot med mulighed for at gøre noget. Turisterne elsker at spise pizza ved solnedgang her.

Hvilke konkrete ideer er der for turisternes affald?

- Hvis man tog udgangspunkt i Mattias' prototyper fra design camp, så er keramikovnen prioriteret først, dernæst røgeri-ovnen, dernæst fiskerhytterne.
- Der bør være information om affaldsbeholder og affaldsstationer på Google.
- Der bør opdyrkes samarbejde med de store turistaktører, Feriepartner Bornholm mv.
- Man kan køre en kampagne á la hvad man har gjort i Aakirkeby med at aflevere sit brugte juletræ, og så få flis retur f.eks.
- Der er samarbejdspotentialer ift. BRK og havnefogeden. Der bør ske en kortlægning af bådernes affaldsgenerering og opholdstid.
- Bedre skiltning og markering af hvor affald fra både kan smides.
- Big Bellies!
- "Det er OK du bruger vores skraldespand" – klistermærke som private kan bruge ift. deres affaldsbeholdere over for turister.
- Lade være med at brug grøn som farve på pap/papircontaineren – det skaber forvirring ift. bioaffald f.eks.

- Mere intelligent tømning af miljøstationen (fuldmeldere).